

li.remissvar@regeringskansliet.se

li.transport.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar över promemoria: Förslag till lag om Tillfälliga förbud att transportera personer utan giltiga identitetshandlingar till Sverige (LI2023/0292)

Norrbottnens Kommuner är ett förbund som ägs av de fjorton kommunerna i länet. Förbundet är inte formellt utsett som remissinstans men har valt att avge yttrande eftersom frågan är angelägen då flertalet kommuner i länet gränsar mot Norge och Finland.

Samråd har skett med kommunerna i Norrbotten, inklusive utsedda remissinstanser Haparanda och Pajala kommun.

Sammanfattande synpunkter

Norrbottnens Kommuner ser värdet i att samtliga kommuner bidrar till allmän ordning som en del i det nationella säkerhetsarbetet, men även för att främja ett fungerande mottagande i särskilda fall som stora migrationsströmningar. Nuvarande förslag skjuter däremot helt över ansvar och kostnader till lokala aktörer som saknar befogenhet samt kompetens för att utföra identitetskontroll eller andra polisiära uppgifter.

En identitetskontroll som utförs av aktörer inom gränskommuner innebär lokala kostnader medan nationell säkerhet är hela landets angelägenhet. Samtliga kostnader som uppstår för lokala aktörer på grund av föreskrifternas tillämpning måste därför vara statligt finansierade.

Rörlighet över gränser är särskilt viktigt för att kommunerna i Norrbotten ska kunna se till kompetensbehov i privat och offentlig sektor. Gränsöverskridande pendling för arbete eller studier får av denna orsak inte försvåras.

Norrbottnens Kommuner efterfrågar vidare undantag för lokala och regionala kollektivtrafiklinjer vars funktion och konkurrenskraft påverkas negativt av bestämmelserna. Föreskrifterna bör användas restriktivt och avgränsas till specifika områden för att inte gränsområden som är oberörda av säkerhetsläget ska belastas i onödan.

Norrbottnens Kommuner ställer sig bakom yttrandet över promemoria ”Förslag till lag om Tillfälliga förbud att transportera personer utan giltiga identitetshandlingar till Sverige (LI 2023/0292)” från Haparanda kommun.

Gränskontroll är en statlig kompetens

Norrbottnens Kommuner ser en tydlig koppling till konsekvenser från statliga myndigheters minskade lokala närvaro efter att ha inordnats i större regionala och nationella enheter, ofta med långa avstånd från gränsområden. Detta menar Norrbottens Kommuner är utgångspunkten i frågan och det tomrum som uppstår kan inte enbart fyllas av lokala aktörer.

Transportbolagens anställda saknar lämplig utbildning och kompetensstöd för att kunna uppfylla det ansvar som staten vill tilldela dem. Inte heller har deras anställda tillgång till information om huruvida inresande är eftersökt, efterlyst eller behöver visum för att vistas i Sverige, vilket Haparanda kommun tydligt påpekar i sitt yttrande. Norrbottens Kommuner vill påtala att Polismyndigheten och Tullverket besitter den befogenhet och kompetens som krävs för identitetskontroll och gränsbevakning, likaså möjligheten att ta vidare händelser ifall oegentligheter skulle upptäckas.

Vidare sätter förslaget transportbolagens anställda i en eventuellt otrugg arbetsmiljö vilket kräver en konsekvensanalys. Den risk som identitetskontroll innebär och beredskapen som krävs för oväntade händelser är ytterligare aspekter som behöver redogöras för.

Norrbottnens Kommuner är enig med SKR:s ställningstagande att aktuella uppgifter företrädesvis bör tilldelas de statliga myndigheter som redan i dag ansvarar för liknande uppgifter vid inresa till Sverige.

Åtagandet kräver statlig kompensation

Samtliga kostnader som kan komma att uppstå för kommuner på grund av föreskrifternas tillämpning måste vara statligt finansierade. Kontroll av identitetshandlingar och nationell gräns eller andra polisiära uppgifter som i själva verket åligger staten får inte bekostas av gränssamhällen, gränskommuner, regionala kollektivtrafikmyndigheter eller företag.

Arbets- och studiependling över nordiska gränser får inte försvåras

Norrbotten står inför en omfattande tillväxt i både gränskommuner och andra kommuner som riskerar en minskad investeringsvilja av för långtgående gränshinder. Rörlighet över gränserna är viktigt för kommunernas möjlighet att säkra kompetensförsörjning inom såväl privat som offentlig sektor, vilket redan i dag är en svårighet. Norrbottens Kommuner instämmer i Haparandas ställningstagande att identitetskontroller måste utformas på ett sådant sätt att pendlingsviljan till arbete och studier från grannländer inte minskar genom att kollektivtrafiken får försämrad punktlighet.

Undantag för kollektivtrafik och anpassning till lokala behov är nödvändigt

Norrbottnens Kommuner ifrågasätter hur väl förslaget förmår att skapa önskade effekter när möjligheter att ta sig in till Sverige från andra länder inte är begränsat till kollektivtrafik. Landsgränserna kan passeras till fots, med båt och persontåg eller andra fordon. Detta innebär att lokaltrafiken bara utgör en del av gränstrafiken.

Norrbottnens Kommuner delar Haparanda kommuns syn på att undantag krävs för lokala och regionala linjer. Kollektivtrafiken är ekonomiskt, socialt och miljömässigt sett en viktig samhällsnytta. Eftersom förslaget påverkar kollektivtrafikens funktion och konkurrenskraft så krävs en utredning om hur kontroll kan införas utan att gå ut över denna samhällstjänst.

Föreskrifter som omfattar samtliga gränsregioner oavsett omständigheter riskerar att leda till omotiverad belastning lokalt, särskilt eftersom inflöden av personer och gränspasseringarnas karaktär skiljer sig mellan Norge, Finland och Danmark. Norrbottens Kommuner ser det i stället som nödvändigt att följa Haparanda kommuns förslag att anpassa åtgärder enligt rådande säkerhetsläge i varje enskild gränsregion.

Restriktiv användning

Norrbottnens Kommuner förordar en restriktiv och väl avvägd användning av eventuella föreskrifter. I enlighet med Haparanda kommun bör förslagets § 3 justeras för att ställa krav på att föreskrifter ska motiveras samt avgränsas i tid och geografiskt område. Med detta åsyftas vilket gränsområde och vilka gränspassager som ska omfattas, alternativt vilken gränslinje ifall det gäller hel landsgräns mot exempelvis Norge eller Finland.

Det nordiska samarbetet måste värnas

En samordning med Norge, Finland och Danmark efterfrågas för att undvika problem mellan länderna. För en effektiv kontroll krävs samarbete där den samlade kompetensen från respektive land tillsammans kan bidra till en ökad gränskontroll och i sin förlängning säkerhet över gränserna. Detta är särskilt viktigt då säkerhetsfrågan även är prioriterad i våra grannländer med ett osäkert omvärldsläge och frågan om Natomedlemskap för Sverige och Finland.

För Norrbottens Kommuner

Claes Nordmark
Styrelseordförande